



MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią 99 % przedsiębiorstw w UE. Przyjęto różne programy działania, aby poprawić konkurencyjność MŚP za pośrednictwem badań naukowych i innowacji oraz zapewnić im lepszy dostęp do finansowania. W strategiach służących zapewnieniu MŚP lepszych warunków uwzględniono również neutralność pod względem emisji dwutlenku węgla i transformację cyfrową. Ponadto ostatnie wydarzenia geopolityczne zmieniły podejście do ożywienia gospodarczego, odbudowy i budowania odporności MŚP.

PODSTAWA PRAWNA

MŚP prowadzą działalność głównie na szczeblu krajowym, gdyż stosunkowo niewiele z nich angażuje się w działalność transgraniczną w UE. Jednak MŚP są objęte zakresem prawodawstwa UE w różnych obszarach, na przykład w dziedzinie podatków (art. 110–113 [Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#) (TFUE)), konkurencji (art. 101–109 TFUE) i prawa spółek (prawo przedsiębiorczości – art. 49–54 TFUE). Przyjęta przez Komisję definicja MŚP znajduje się w [zaleceniu 2003/361/WE](#).

CELE

MŚP zatrudniają około 100 mln osób, co stanowi istotne źródło przedsiębiorczości i innowacji i ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności przedsiębiorstw UE. Celem polityki unijnej w zakresie MŚP jest zagwarantowanie, że polityka i działania UE będą przyjazne dla małych przedsiębiorstw oraz będą sprawiały, że Europa stanie się atrakcyjniejszym miejscem pod względem zakładania spółek i prowadzenia działalności gospodarczej.

OSIĄGNIĘCIA

A. Program „Small Business Act” (SBA)

W czerwcu 2008 r. Komisja przedstawiła kompleksową inicjatywę dotyczącą MŚP w formie [komunikatu w sprawie Small Business Act](#). Jego celem było stworzenie nowych ram polityki łączących istniejące już instrumenty i bazujących na Europejskiej karcie małych przedsiębiorstw oraz nowoczesnej polityce na rzecz wzrostu i zatrudnienia w sektorze MŚP. Zamiast proponować w pełni wspólnotowe podejście, przyjęto podejście partnerstwa politycznego z państwami członkowskimi.



1. Inteligentne regulacje

Ograniczenie biurokracji to jeden z głównych priorytetów Komisji w ramach SBA. Szczególnie pomocna dla małych przedsiębiorstw była zmiana [dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach](#) (organy administracji publicznej są zobowiązane dokonywać płatności w ciągu 30 dni, co jest formą zabezpieczenia dla MŚP) oraz zmiana [dyrektywy w sprawie fakturowania elektronicznego](#) (równe traktowanie faktur w formie elektronicznej i papierowej). Ponadto dzięki unowocześnieniu unijnej polityki w dziedzinie zamówień publicznych MŚP napotykały mniej trudności administracyjnych w dostępie do rynku zamówień publicznych i zyskały większe możliwości składania wspólnych ofert. To samo podejście zastosowano, jeżeli chodzi o upraszczanie obowiązków w zakresie sprawozdawczości finansowej oraz redukcję obciążeń administracyjnych MŚP dzięki aktualizacji unijnych procedur dotyczących zamówień publicznych oraz dyrektywy o rachunkowości (obecnie [dyrektywa 2013/34/UE](#)).

W [komunikacie z kwietnia 2021 r. pt. „Lepsze stanowienie prawa: połączenie sił na rzecz stanowienia lepszego prawa”](#) Komisja wprowadziła podejście „jedno więcej – jedno mniej” w procesie kształtowania polityki na szczeblu UE, aby decydenci koncentrowali się w większym stopniu na konsekwencjach i kosztach stosowania przepisów, zwłaszcza dla MŚP. Celem tego podejścia było skompensowanie nowych obciążeń administracyjnych wynikających z wniosków ustawodawczych Komisji dzięki zmniejszeniu równoważnej kwoty istniejących obciążeń.

2. Dostęp do środków finansowych

Rynki finansowe często nie zapewniały MŚP koniecznego finansowania. Osiągnięto pewne postępy, jeżeli chodzi o poprawę dostępu MŚP do środków finansowych i kredytów za pomocą pożyczek, gwarancji i kapitału podwyższonego ryzyka. Europejskie instytucje finansowe – Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) i Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) – rozszerzyły operacje związane z MŚP.

W listopadzie 2011 r. Komisja zaproponowała [plan działania na rzecz ułatwienia MŚP dostępu do finansowania](#). Obejmował on m.in. inicjatywy polityczne mające na celu ułatwienie MŚP dostępu do rynków kapitału wysokiego ryzyka.

3. MŚP na jednolitym rynku

Zarówno w SBA, jak i w komunikacie Komisji zatytułowanym [„W kierunku Aktu o jednolitym rynku – W stronę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności”](#), a także w [Akcji o jednolitym rynku II](#) podkreślono potrzebę stałej poprawy ramowych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na jednolitym rynku. Istnieje już wiele inicjatyw i środków (lub są one planowane) mających ułatwić zakładanie i działalność MŚP na rynku wewnętrznym. W wielu obszarach wprowadzono odstępstwa dla MŚP, np. w odniesieniu do reguł konkurencji, opodatkowania czy przepisów prawa spółek.

4. Polityka konkurencji

W polityce UE dotyczącej pomocy państwa MŚP traktuje się przychylnie już od dawna, biorąc pod uwagę szczególne trudności, z jakimi się one borykają. W 2014 r. Komisja przyjęła zmienione ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych dotyczące pomocy państwa ([rozporządzenie \(UE\) nr 651/2014](#)). Jednym z elementów



unowocześniania polityki w dziedzinie pomocy państwa była większa elastyczność państw członkowskich w przyznawaniu MŚP pomocy państwa bez konieczności uprzedniego zgłoszenia tego faktu i uzyskania zgody Komisji, po spełnieniu pewnych warunków. Na podstawie tego rozporządzenia MŚP mogły skorzystać ze wsparcia publicznego w kwocie do 7,5 mln EUR.

B. Sieci UE dla MŚP

Przykładami sieci utworzonych na potrzeby MŚP są przede wszystkim służby udzielające ogólnego wsparcia dla MŚP w UE, na przykład „Europejska Sieć Przedsiębiorczości”, „SOLVIT”, „Twoja Europa – Biznes”, „MŚP i środowisko” oraz „Sposób obchodzenia się z substancjami chemicznymi: krajowe usługi wsparcia typu helpdesk w ramach REACH”. Ponadto wsparcia w dziedzinie innowacji i badań udzielają: serwis poświęcony prawu własności intelektualnej IPR Helpdesk, SME Techweb, chiński helpdesk dla MŚP poświęcony prawu własności intelektualnej China IPR SME Helpdesk, Europejska Sieć Ośrodków Biznesu i Innowacji (BIC) – EBN, European Workplace Innovation Network i Gate2Growth.

C. MŚP i badania naukowe

Badania naukowe i innowacje są niezbędne dla pomyślności i zrównoważonego wzrostu MŚP w UE. Nowy program „Horyzont 2020” na okres 2014–2020 miał stworzyć lepsze i bardziej wszechstronne środowisko wsparcia działalności MŚP w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W ramach tego podejścia zachęcono MŚP do uczestnictwa w nowym specjalnym instrumencie MŚP, który miał wypełnić luki w finansowaniu na początkowym etapie obarczonych wysokim ryzykiem badań naukowych i innowacji prowadzonych przez MŚP.

Ponadto podniesienie konkurencyjności MŚP jest jednym z 11 celów tematycznych polityki spójności na lata 2014–2020. W ramach innych celów tematycznych dokonano dodatkowych inwestycji w MŚP, szczególnie w ramach takich celów, jak badania naukowe i innowacje, gospodarka niskoemisyjna oraz technologie informacyjne i komunikacyjne.

Program „[Horyzont Europa](#)” – unijny program finansowania badań naukowych i innowacji, który będzie realizowany do 2027 r. – zawiera nowy element, którego poprzednik – Europejska Rada ds. Innowacji – dysponuje budżetem w wysokości 10,1 mld EUR na wspieranie przełomowych innowacji w całym cyklu życia, począwszy od badań naukowych na wczesnym etapie po finansowanie i zwiększanie skali przedsiębiorstw typu start-up i MŚP.

D. Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz MŚP (COSME)

W grudniu 2013 r. przyjęto [rozporządzenie \(UE\) nr 1287/2013](#) ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) na okres 2014–2020. Program dysponuje budżetem w wysokości 2,3 mld EUR (lata 2014–2020) i ma służyć realizacji następujących celów ogólnych:

- zapewnienie lepszego dostępu MŚP do finansowania, zarówno kapitałem własnym, jak i finansowania dłużnego: instrument kapitałowy przeznaczony na inwestycje w fazie wzrostu i instrument gwarancji kredytowych, który zapewnił MŚP bezpośrednie lub inne rozwiązania dotyczące podziału ryzyka uzgodnione



z pośrednikami finansowymi w celu pokrycia kredytów; przeznaczenie kwoty 1,3 mld EUR z budżetu COSME na instrumenty finansowe;

- poprawa dostępu do rynku wewnątrz Unii oraz na świecie: świadczenie za pośrednictwem Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości usług wsparcia biznesowego ukierunkowanych na wzrost i mających ułatwić ekspansję przedsiębiorstw;
- promowanie przedsiębiorczości, w tym rozwijanie umiejętności i kultury w dziedzinie przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród nowych przedsiębiorców, ludzi młodych i kobiet.

E. Najnowsze inicjatywy

Komunikaty Komisji z marca 2020 r. pt. „[Nowa strategia przemysłowa dla Europy](#)” i „[Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy](#)” zawierały propozycje, które miały pomóc MŚP w prowadzeniu i rozszerzaniu działalności. Parlament zareagował na wpływ pandemii COVID-19 na łańcuchy dostaw w przemyśle i MŚP, przyjmując w kwietniu 2020 r. [rezolucję 2020/2616\(RSP\)](#) w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz wsparcia środków służących ożywieniu gospodarki. W listopadzie 2020 r. Parlament przyjął [rezolucję 2020/2076\(INI\)](#) wzywającą Komisję Europejską do przedstawienia zmienionej strategii przemysłowej.

Jak podkreślono w strategii MŚP, małe przedsiębiorstwa mają większe trudności z uzyskaniem finansowania. W grudniu 2022 r. Komisja opublikowała [wniosek](#) zmieniający dyrektywę 2014/65/UE, aby zwiększyć atrakcyjność publicznych rynków kapitałowych w Unii dla przedsiębiorstw oraz ułatwić MŚP dostęp do kapitału.

Biorąc pod uwagę poważny negatywny wpływ inflacji i niepewności w związku z gwałtownym wzrostem kosztów energii i surowców, we wrześniu 2023 r. Komisja przyjęła [komunikat](#) w sprawie pakietu pomocy gospodarczej dla MŚP. Obejmuje on wnioski dotyczące rozporządzenia w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych ([COM\(2023\)0533](#)) oraz dyrektywy ustanawiającej system opodatkowania według siedziby głównej dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw ([COM\(2023\)0528](#)). Określono w nim również zestaw środków służących poprawie dostępu do finansowania i wykwalifikowanych pracowników oraz wspieraniu MŚP w całym cyklu życia.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

W 1983 r. Parlament Europejski ogłosił Rok Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Rzemiosła i przedstawił szereg inicjatyw służących rozwojowi MŚP. Od tego czasu jest stale zaangażowany we wspieranie rozwoju europejskich MŚP. Przykładowo:

- W czerwcu 2010 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie wspólnotowej polityki w zakresie innowacji w zmieniającym się świecie. Parlament wezwał w szczególności do rozbudowania instrumentów finansowania MŚP, takich jak mikrokredyty, kapitał podwyższonego ryzyka dla osób pragnących inwestować w innowacyjne przedsiębiorstwa, a także tzw. anioły biznesu wspierające realizację projektów biznesowych (np. przez młodych badaczy). Zaaapelował



również do państw członkowskich i Komisji o stworzenie podatkowych, finansowych, biznesowych i administracyjnych zachęt do inwestycji.

- W maju 2011 r. Parlament Europejski przyjął [rezolucję](#) w sprawie przeglądu programu „Small Business Act”. Parlament wyraził zaniepokojenie, że test MŚP nie został wdrożony prawidłowo i w sposób spójny we wszystkich nowych wnioskach ustawodawczych, w szczególności na szczeblu krajowym. Ponadto ostrzegł państwa członkowskie przed nadmiernie rygorystycznym (tj. przekraczającym wymogi prawodawstwa UE) transponowaniem dyrektyw UE do prawa krajowego.
- W październiku 2012 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP): konkurencyjność i możliwości działalności gospodarczej. Skoncentrował się w niej na szeregu obszarów, m.in. redukcji obciążeń administracyjnych, wspieraniu konkurencyjności i tworzeniu miejsc pracy, uruchamianiu nowych przedsiębiorstw oraz dostępie do informacji i finansowania.
- W styczniu 2014 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie reindustrializacji Europy z myślą o promowaniu konkurencyjności i trwałego rozwoju, w której podkreślił znaczenie MŚP dla gospodarki UE oraz wezwał do udzielenia tym przedsiębiorstwom szczególnego wsparcia i pomocy.
- We wrześniu 2016 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie dostępu do finansowania dla MŚP i zwiększenia różnorodności finansowania MŚP w ramach unii rynków kapitałowych.
- W lipcu 2017 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie opracowania ambitnej strategii przemysłowej UE jako strategicznego priorytetu na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i innowacji w Europie.
- W lutym 2019 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie kompleksowej europejskiej polityki przemysłowej w dziedzinie sztucznej inteligencji (AI) i robotyki.
- W kwietniu 2020 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami.
- W listopadzie 2020 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie nowej strategii przemysłowej dla Europy, w której wezwał do opracowania strategii obejmującej wszystkie ekosystemy przemysłowe, w tym MŚP.
- W [rezolucji](#) z lipca 2022 r. pt. „Lepsze stanowienie prawa: połączenie sił na rzecz stanowienia lepszego prawa” Parlament wezwał Komisję, by upubliczniła swój kalkulator „jedno więcej – jedno mniej”. Stwierdził, że przy stosowaniu zasady „jedno więcej – jedno mniej” należy uwzględnić wszystkie koszty przestrzegania przepisów, zarówno koszty administracyjne, jak i koszty dostosowań, oraz podkreślił, że należy zapewnić stosowanie tego podejścia przez państwa członkowskie oraz organy lokalne i regionalne.
- 15 września 2022 r. Parlament zorganizował debatę na temat [stanu unii MŚP](#).
- W [rezolucji](#) z lipca 2023 r. w sprawie stanu unii MŚP Parlament wezwał Komisję do ogólnej oceny łącznego wpływu unijnego prawodawstwa na MŚP w UE oraz do zaproponowania w razie potrzeby uproszczeń. Zaaapelował również o pilne przyjęcie zmienionej dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach oraz ocenę



ewentualnego przeglądu zasad pomocy państwa, aby określić, jak chronione są interesy MŚP. Ponadto wezwał Komisję do większych wysiłków na rzecz unii rynków kapitałowych i uwolnienia finansowania na rzecz wzrostu gospodarczego w Europie.

Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronach internetowych [Komisji Gospodarczej i Monetarniej](#) oraz [Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii](#).

Corinne Cordina
10/2023

